

U S N E S E N Í

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Ivo Pospíšila, soudkyně Lenky Kaniové a soudce Michala Bobka v právní věci žalobkyně: **V-GARDEN, s. r. o.**, se sídlem Dolní Nová Ves 148, Lázně Bělohrad, zastoupená JUDr. Ervínem Perthenem, MBA, advokátem se sídlem Velké náměstí 135/19, Hradec Králové, proti žalovanému: **Úřad pro ochranu hospodářské soutěže**, se sídlem třída Kpt. Jaroše 1926/7, Brno, o žalobě proti rozhodnutí předsedy žalovaného ze dne 4. 5. 2021, č. j. ÚOHS-08767/2021/164/MHf, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 21. 12. 2023, č. j. 30 Af 47/2021 - 285, o vyloučení soudce Nejvyššího správního soudu JUDr. Petra Mikeše, Ph.D. ve věci vedené u tohoto soudu pod sp. zn. 8 As 38/2024,

t a k t o :

Soudce Nejvyššího správního soudu JUDr. Petr Mikeš, Ph.D., **je vyloučen** z projednávání a rozhodování věci vedené u Nejvyššího správního soudu pod sp. zn. 8 As 38/2024.

O d ů v o d n ě n í :

I.

[1] Nejvyšší správní soud v řízení vedeném pod sp. zn. 8 As 38/2024 projednává kasační stížnost žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) proti v záhlaví specifikovanému rozsudku Krajského soudu v Brně. Tímto rozsudkem krajský soud zamítl žalobu proti rozhodnutí žalovaného ve věci přestupku spáchaného žalobkyní. Kasační stížnost byla přidělena dle rozvrhu práce k projednání a rozhodnutí osmému senátu, jehož členem je soudce Petr Mikeš. Ten oznámením ze dne 20. 2. 2024 sdělil předsedovi Nejvyššího správního soudu skutečnosti, které by podle jeho názoru mohly představovat důvod pro jeho vyloučení z projednávání a rozhodování této věci.

[2] Soudce konkrétně uvedl, že se pracovně a částečně i osobně zná se zástupcem stěžovatelky, JUDr. Ervínem Perthnerem, MBA. Je společníkem advokátní kanceláře, ve které působil do konce roku 2013 jako společník také soudce Petr Mikeš. Se zástupcem

stěžovatelky si tyká, nicméně v současné době se s ním vídá pouze příležitostně (vánoční večírky kanceláře a v roce 2023 oslava narozenin několika společníků). Mohlo by tak být sporné, zda jsou tyto vztahy natolik intenzivní, aby zakládaly důvod podjatosti. V užším kontaktu je však soudce s jiným společníkem kanceláře, a to s Mgr. Michalem Štrofem. Vztahy s ním jsou přátelské, udržují pravidelný kontakt alespoň telefonicky. Osobně se setkávají minimálně na oslavách narozenin, ale zpravidla častěji. Navzájem se znají i jejich rodiny, společně také absolvovali závody Gladiator Race (naposledy v roce 2022) a mají v úmyslu v účasti na nich pokračovat. Společně s dalšími osobami se zúčastnili také dovolené v letech 2019 až 2021.

[3] Soudce Petr Mikeš poznamenal, že intenzivnější vztah jej sice pojí s jiným společníkem advokátní kanceláře, než je zástupce stěžovatelky, nicméně objektivně nahlíženy by tyto vztahy mohly být veřejností vnímány jako ohrožení nestrannosti. Ostatně obdobně pohlíží na tuto situaci (byť z jiného úhlu pohledu) čl. 8 odst. 5 usnesení představenstva České advokátní komory č. 1/1997, kterým se stanoví pravidla profesionální etiky a pravidla soutěže advokátů. Soudce proto shrnul, že subjektivně se podjatý necítí, nicméně je přesvědčen, že zde jsou objektivní důvody pro jeho vyloučení.

[4] Předseda Nejvyššího správního soudu dospěl k závěru, že není dán důvod pro vyloučení soudce, neboť jeho vztah k zástupci stěžovatelky není blízký nebo natolik intenzivní, aby založil objektivní důvod podjatosti. Postoupil proto věc podle § 8 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“) k rozhodnutí senátu Nejvyššího správního soudu.

[5] Rozhodující senát zaslal oznámení soudce k vyjádření účastníkům řízení, ti však této možnosti nevyužili.

II.

[6] Podle § 8 odst. 1 s. ř. s. jsou soudci vyloučeni z projednávání a rozhodnutí věci, *„jestliže se zřetelem na jejich poměr k věci, k účastníkům nebo k jejich zástupcům je dán důvod pochybovat o jejich nepodjatosti. Vyloučení jsou též soudci, kteří se podíleli na projednávání nebo rozhodování věci u správního orgánu nebo v předchozím soudním řízení. Důvodem k vyloučení nejsou okolnosti, které spočívají v postupu soudce v řízení o projednávané věci nebo v jeho rozhodování v jiných věcech“*.

[7] Z ustálené judikatury Nejvyššího správního soudu (viz usnesení ze dne 18. 2. 2010, č. j. Nao 2/2010 – 91, ze dne 17. 6. 2015, Nao 135/2015 – 59, ze dne 28. 5. 2020, č. j. Nao 68/2020 – 55, ze dne 18. 2. 2021, č. j. Nao 180/2020 – 23 a řadu dalších) i Ústavního soudu (viz např. nálezy ze dne 22. 2. 1996, sp. zn. III. ÚS 232/95, nebo ze dne 3. 7. 2001, sp. zn. II. ÚS 105/01) plyne, že rozhodnutí o vyloučení soudce představuje výjimku z ústavní zásady, podle níž nikdo nesmí být odňat svému zákonnému soudci s tím, že příslušnost soudu i soudce stanoví zákon (čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod). Postup, kterým je věc odnímána příslušnému soudci a přikázána soudci jinému, je nutno chápat jako výjimečný.

pokračování

[8] Na druhé straně je požadavek nezávislosti a nestrannosti rozhodujícího soudu neodmyslitelnou součástí práva na spravedlivý proces, a je tedy jedním z hlavních předpokladů pro důvěru jednotlivců v právo a právní stát (čl. 1 odst. 1 Ústavy). Požadavek nestrannosti chrání důvěru, kterou by měly soudy v demokratické společnosti vzbuzovat jak u účastníků řízení, tak i veřejnosti. S ohledem na to vyžaduje judikatura v případě rozhodování o vyloučení soudce vycházet nikoliv ze subjektivního přesvědčení účastníků řízení či soudce o jeho podjatosti či naopak nestrannosti, nýbrž z existence objektivních okolností, které jsou způsobilé vyvolat oprávněné pochybnosti o nezájatosti soudce v konkrétním případě. Současně však nejde pouze o to, jak se tyto okolnosti jeví účastníkům řízení nebo rozhodujícímu soudci, ale podstatné je také objektivní „zdání nestrannosti“, tj. to, jak by se nestranné rozhodování jevílo nezájatému vnějšímu pozorovateli. Taková úvaha pak musí vycházet z rozboru skutečností, které k pochybnostem o nestrannosti soudce vedly (viz nálezy Ústavního soudu ze dne 27. 11. 1996, sp. zn. I. ÚS 167/94, nebo ze dne 3. 7. 2001, sp. zn. II. ÚS 105/01).

[9] Ve světle těchto kritérií posoudil Nejvyšší správní soud skutečnosti uváděné v oznámení soudcem Petrem Mikešem a shledal, že jsou dány důvody pro jeho vyloučení.

[10] Stěžovatelku v řízení sp. zn. 8 As 38/2024 zastupuje advokát, který je společníkem advokátní kanceláře, v níž soudce Petr Mikeš v minulosti působil jako společník. S tímto zástupcem se osobně zná, tyká si s ním a vídá se s ním pouze příležitostně. Pojí jej však úzké a intenzivní přátelské vztahy s dalším společníkem téže advokátní kanceláře; společně s ním tráví letní dovolené, účastní se sportovních akcí atd. Jinak řečeno, vztah k zástupci stěžovatelky lze vnímat spíše jako profesní, naopak intenzivní přátelský vztah udržuje soudce s advokátem, který není zástupcem stěžovatelky v této věci, avšak působí ve stejné advokátní kanceláři jako společník. Rozhodující senát dospěl k závěru, že tyto skutečnosti by samy o sobě nemusely vést k vyloučení soudce, avšak ve svém souhrnu zakládají pochybnosti o nepodjatosti a vedou k jeho vyloučení.

[11] Judikatura již také dovodila, že pokud se vztah soudce k účastníkovi řízení či jeho zástupci pohybuje v mezích kolegiální známosti, byť se s nimi i mimo vlastní výkon soudcovské funkce stýká nebo si s nimi dokonce i tyká, není to důvodem pro jeho vyloučení z rozhodování. V usneseních ze dne 13. 3. 2013, č. j. Nao 86/2014 – 15, nebo ze dne 13. 2. 2019, č. j. Nao 19/2019-17, Nejvyšší správní soud konstatoval, že vztah, který nepřekračuje standardní profesionální, resp. kolegiální známost v rámci soudcovského stavu, není objektivním důvodem pro založení pochybností o nepodjatosti rozhodujícího soudce, přičemž s výkonem funkce soudce je spjat požadavek na to, aby se soudce byl schopen oprostit od nepatřičných vnějších vlivů na jeho rozhodovací činnost a méně intenzivní vlivy musí být schopen odfiltrovat s ohledem na nároky své profese. Nejvyšší správní soud nepovažoval za relevantní skutečnost ani tykání, jelikož jde o pravidelný průvodní jev kolegiálních vztahů. Pokud intenzita rušivých vlivů nedosáhne určité kritické úrovně, nemohou vzniknout legitimní pochybnosti o tom, že soudce není schopen dostát požadavkům na nezávislé a nestranné rozhodnutí, které jsou na něj kladeny a kterých si musí být vědom (srov. též usnesení ze dne 27. 8. 2013, č. j. Nao 41/2013 – 56, nebo ze dne 12. 4. 2018, č. j. Nao 55/2018 – 47).

[12] Tak lze charakterizovat vztah soudce Petra Mikeše k samotnému zástupci stěžovatelky JUDr. Ervínu Perthnerovi, MBA. Naopak vztah ke společníkovi stejné advokátní kanceláře Mgr. Michalu Štrofovi výrazně překračuje meze profesního vztahu a byl by nepochybně důvodem pro vyloučení soudce, pokud by byl sám tento advokát zástupcem stěžovatelky (srov. usnesení ze dne 24. 10. 2023, č. j. Nao 176/2023-37). Nejvyšší správní soud má však za to, že samotná skutečnost, že soudce udržuje přátelské vztahy s některým ze společníků advokátní kanceláře, jejímž společníkem je i zástupce účastníka řízení, ještě v obecné rovině nemusí vést k vyloučení soudce z rozhodování. V každém jednom případě bude vždy záviset na celkové intenzitě těchto vztahů, nikoliv pouze na skutečnosti, že advokáti působí v jedné advokátní kanceláři, ať už jako její společníci, trvale spolupracující advokáti či zaměstnanci. Takovou intenzitu, která již zakládá pochybnosti, shledal Nejvyšší správní soud například v případě, kdy osobu zúčastněnou na řízení zastupoval společník advokátní kanceláře, jejímž dalším společníkem je bratr soudce, a sám soudce před svým jmenováním v této advokátní kanceláři sám působil (usnesení ze dne 31. 1. 2024, č. j. Nao 4/2024-12).

[13] V daném případě je podstatná kumulace vztahů, které pojí soudce Petra Mikeše k zástupci stěžovatelky a ve svém souhrnu jsou natolik intenzivní, že zavádají pochybnosti o jeho nepodjatosti. Jak již soud uvedl, zástupce stěžovatelky je společníkem advokátní kanceláře, v níž soudce v minulosti sám působil, soudce s tímto zástupcem udržuje spíše profesionální vztahy, avšak současně jej pojí intenzivní přátelství s dalším společníkem téže advokátní kanceláře. Každá z těchto skutečností by sama o sobě nemusela vést k vyloučení soudce, avšak nahlíženy ve svém souhrnu již vytvářejí objektivní důvody pochybností o jeho nepodjatosti.

[14] S ohledem na to dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že soudce JUDr. Petr Mikeš, Ph.D., je vyloučen z projednávání a rozhodování věci specifikované ve výroku tohoto usnesení.

Poučení: Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 28. března 2024

Ivo Pospíšil
předseda senátu